

ZOOGDIERVERENIGING VZZ

Oude Kraan 8
6811 LJ ARNHEM
Tel. +31 (0)26 37 05 318
Fax +31 (0)26 37 04 038
E-mail: zoogdier@vzz.nl
Postbank 203737 (NL)
ABN/AMRO 49.73.80.870
België 000-1486269-35
BTW/VAT 98.82.492.B01
K.v.K. 40342672

Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke
Ordering en Milieubeheer
Hare excellentie mevrouw J. M. Cramer
Postbus 20951
2500 EZ DEN HAAG

Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 2008.42 BP.

Betreft: windmolens en vleermuizen

Datum: 11 juli 2008
Behandeld door: Dennis Wansink
E-mail: secretariaat@vzz.nl

Hooggeachte mevrouw Cramer,

De Zoogdierverseniging VZZ wil middels deze brief bij u de effecten van het toenemende aantal windmolens op vleermuizen onder de aandacht brengen. Er zijn zoveel signalen uit de literatuur in omliggende landen en van onze deskundigen dat we ons zorgen maken. Daarbij zal de komende jaren veel worden geïnvesteerd in nieuwe parken. Op basis van goed onderzoek kunnen keuzes gemaakt worden voor die opties waarbij de minste impact op vleermuizen te verwachten is.

Traditioneel is er veel belangstelling voor de effecten van windmolens op vogels (verstoring en slachtoffers). Er is echter nog maar weinig aandacht voor de effecten op vleermuizen. Een grotere zorg op dit punt is in onze ogen zeker gerechtvaardigd. Een recent artikel in het tijdschrift Lutra toont aan dat vleermuizen tot ver uit de kust ons land voorbij trekken [1]. Precies op de plaatsen waar windmolenparken voorzien zijn. Meer onderzoek [2] kan duidelijk maken welke maatregelen genomen moeten worden om de gevolgen van windmolenparken te beperken. Zoals bekend hebben alle Nederlandse vleermuizen een beschermde status (Habitatrichtlijn, bijlage 4 en enkele soorten bijlage 2; Flora- en faunawet, tabel 3).

Er zijn, met name in het buitenland, de nodige bewijzen dat windmolens slachtoffers maken onder deze beschermde zoogdieren. We wijzen hierbij naar gegevens uit Duitse, Zweedse, Franse en Amerikaanse onderzoeken [3]. In Duitsland zijn 679 slachtoffers waargenomen in de laatste vijf jaren. Waarschijnlijk is dit een grote onderschatting van het daadwerkelijke aantal. Op lokaal niveau kan het aantal slachtoffers bij vleermuizen zelfs hoger liggen dan onder vogels.

De Duitse ervaringen geven ook een oplossingrichting. Deze kan bijvoorbeeld gezocht worden in de locatiekeuze: geen windmolens bij bosranden bijvoorbeeld omdat daar veel vleermuizen vliegen. Ook het tijdelijk stilleggen in bepaalde perioden van het jaar (bijvoorbeeld tijdens de vleermuistrek in voor- en najaar), uren van de dag en met bepaalde windsnelheden biedt mogelijkheden om het aantal slachtoffers onder de vleermuizen te beperken.

Om dergelijke oplossingen te implementeren, is nader onderzoek in praktijksituaties nodig [4]. Daarbij moet bijvoorbeeld uitgezocht worden hoeveel slachtoffers er vallen en op welke

locaties dat gebeurt, zodat achterhaald kan worden wat het effect op populatieniveau is. Maar ook of de molens de trekroutes voor vleermuizen beïnvloeden. Hoe het komt dat de vleermuizen de molens niet kunnen ontwijken, is een onderwerp voor meer fundamenteel onderzoek. Wellicht werkt hun ingebouwde sonar waar ze op vliegen niet goed voor de snel bewegende wieken. Dit geldt met name voor trekkende dieren die voor het eerst een gebied doorkruisen. Veel van die trek vindt in de kustzones plaats [1]. En daar zijn ook de meeste windmolenparken.

De Zoogdiervereniging VZZ vindt dat het tijd wordt om de effecten van windmolens goed te onderzoeken voor de Nederlandse situatie. Daarbij dient wat ons betreft niet alleen gekeken te worden naar de feitelijke gevolgen maar ook naar de mogelijkheden om deze te minimaliseren. Als de Rijksoverheid hierin het voortouw neemt, kan dit duidelijkheid leveren voor initiatiefnemers en gemeenten. U zou een handleiding of richtlijn kunnen ontwikkelen voor windmolenexploitanten, hoe om te gaan met het spanningsveld windenergie en vleermuizen.

Wij zijn bereid mee te denken en te zoeken naar oplossingen die de verdere ontwikkeling van duurzame energie zo min mogelijk in de weg staan en tegelijk de negatieve effecten op vleermuizen zoveel mogelijk beperken. Graag gaan we hierover in gesprek met u of met vertegenwoordigers van uw ministerie.

In afwachting van uw reactie,
Hoogachtend,

Drs. J.J.T. Teeuwisse
directeur

1. Boshamer, J.P.C. & J.P. Bekker, 2008. *Nathusius' pipistrelles (Pipistrellus nathusii) and other species of bats on offshore platforms in the Dutch sector of the North Sea.. Lutra 51(1): 17-36.*

2. Limpens, H., H. Huitema & J. Dekker, 2007. *Vleermuizen en windenergie, analyse van effecten en verplichtingen in het spanningsveld tussen vleermuizen en windenergie, vanuit de ecologische en wettelijke invalshoek. VZZ-rapport 2006.50. Zoogdiervereniging VZZ, Arnhem. In opdracht van SentorNovem.*

3. *Fledermaus-Fachzeitschrift, Themenheft Fledermause und Nutzung der Windenergie, Naturschutzbund Deutschland e.V. Band 12, Heft 2-3 -2007*

4. Woostenburg, M., 2008. *Hoogvliegers zijn doodvliegers; windmolens en vleermuizen gaan niet goed samen. Boomblad 20(3): 24-26.*

Cc: Hare excellentie mevrouw G. Verburg
Ministerie van Landbouw Natuur en Voedselkwaliteit
Postbus 20401
2500 EK DEN HAAG